

"Het netwerk **nog intensiever** gaan gebruiken"

In 2012 was het nieuws, de oprichting van de eerste Werkgroep Tegengaan Identiteitsfraude (WTI) in Oost-Nederland. Nu is er een WTI in elke politieregio. Daar is de NVVB, die drie jaar voorzitter was van de landelijk WTI, trots op. Vanaf 2019 neemt de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) het voorzittersstokje over. Met veel enthousiasme! Hoe staat het WTI-netwerk er voor? En waar willen we heen de komende jaren? In gesprek met John de Ruiter secretaris NVVB, Marc Winsemius en Michel Savelkoul, beiden RvIG.

Tekst: Carla van den Bergen

Foto: Sjors Massar

Meer kennis naar buiten brengen die besloten ligt in de verschillende WTI's. Verdieping zoeken, elkaar informeren en scherp houden. Kennis blijven updaten, want de wereld van de identiteitsfraude is steeds in beweging. Niet alleen focussen op documenten; het werkkerrein verbreden naar digitale identiteitsfraude. Michel Savelkoul en Marc Winsemius, beiden relatiebeheerder gespecialiseerd in adres- en identiteitsfraude, gespecialiseerd in adres- en identiteitsfraude, aarzelen geen moment als hun gevraagd wordt waar RvIG naartoe wil met de WTI's de komende jaren. "Dit is een netwerk met zo veel potentie! Laten we het intensiever gaan gebruiken. Nog meer samenwerken."

ONDERLINGE AFSTEMMING NODIG

Maar we lopen op de zaken vooruit. Wat is vooraf gegaan aan dit moment waarop RvIG het voorzitterschap van de NVVB overneemt? In 2012 paktten in Oost-Nederland de gemeenten Zwolle en Enschede de handschoen op tegen identiteitsfraude. Dat was nodig. Vooral onderlinge afstemming was gewenst, met ketenpartners zoals Politie, Koninklijke Marechaussee, Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) en het Openbaar Ministerie (OM). En met andere gemeenten, want zij hanteerden bijvoorbeeld niet allemaal dezelfde werkwijze. Werd iemand bij de ene gemeente geweigerd, dan ging hij naar een andere waar het soms wél lukte om zich bijvoorbeeld met een vervalst brondocument in te schrijven in de BRP.

DE EERSTE WTI

Zwolle en Enschede formeerden de eerste Werkgroep Tegengaan Identiteitsfraude. Daarin brachten zij gemeenten in de regio en ketenpartners bij elkaar om afspraken te maken. Denk bij ketenpartners, behalve aan de al genoemde, ook aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), RvIG, Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW) en de Justitiële Informatiedienst (JustiD). John de Ruiter was erbij vanaf het eerste begin. "Een mooi voorbeeld van samenwerken en samen organiseren. De NVVB ondersteunde het initiatief, samen met het ministerie van BZK, van harte. We sloegen de trom om andere regio's te laten aansluiten, organiseerden bijeenkomsten om ze te overtuigen van het nut en de noodzaak ervan. We hadden een verbindende rol."

EEN WTI IN ELKE POLITIEREGIO

In 2016 begon de NVVB een landelijk WTI-overleg, waarin de voorzitters van de regionale WTI's samen met de ketenpartners om tafel zaten. John de Ruiter: "Ons doel was in elke politieregio een WTI actief te hebben. En dat doel hebben we bereikt! Behalve dat, wilden we komen tot uniforme werkprocessen en afspraken. Ook daarmee zijn we al een eind op weg, maar die taak is nog niet afgerond."

KRUISBESTUIVING

Nu het WTI-netwerk zo veelomvattend is geworden, is het tijd het voorzittersstokje over te dragen. De Ruiter: "Wij zijn vanuit de gemeenten gestart, we hebben de WTI-structuur opgezet. Nu moet de inhoud geborgd en doorontwikkeld worden. Daarnaast leeft al enkele jaren de wens om een systeem te ontwikkelen dat gemeenten en ketenpartners de mogelijkheid geeft signalen, trends en andere zaken op een veilige manier met elkaar te delen. RvIG is in onze ogen de aangewezen partner om dat te doen." Michel Savelkoul is het daar helemaal mee eens. "Heel graag willen wij voorzitter van het WTI-netwerk zijn. Alleen al vanwege de mogelijke kruisbestuiving met netwerken op ons eigen werkkerrein. De Landelijke Aanpak Adreskwaliteit bijvoorbeeld behandelt adresfraude; in de praktijk zit een dikke overlap met identiteitsfraude. Daar kunnen we profijt van hebben: de kennis uit die netwerken combineren. En bijvoorbeeld ook een product als Registratie Niet Ingezetenen, en het Centraal Meldpunt Identiteitsfraude sluiten hierbij goed aan. De wisselwerking met het WTI-netwerk is meer dan logisch. Zo brengen we vergelijkbare zaken op één plaats bij elkaar om die in alle relevante samenwerkingsverbanden te delen."

SATELLIETGEMEENTEN

De NVVB heeft haar doel voor het grootste deel bereikt. Zijn er wensen open blijven staan? De Ruiter: "Vanuit het project Naar Betrouwbare Persoonsgegevens kwam het idee om per politieregio vier of vijf gemeenten in een regio als satellietgemeenten te bestempelen. Zij bedienen de gemeenten eromheen, zodat er straks nog maar enkele centra zouden zijn waar persoonsdocumenten in de tweede lijn worden beoordeeld. Regio Rijnmond, Noord-Holland en Groningen werken bijvoorbeeld zo. Dat zou een goede structuur zijn voor heel Nederland."

PROTOCOLLEN

De Ruiter: "Verder zouden we graag met protocollen werken. Uniforme afspraken voor als je bijvoorbeeld aan de balie een 'heterdaad' hebt. Daarbij zou dan ook goed opgenomen kunnen worden dat de politie structureel naar de gemeente terugkoppelt als zij er aan te pas is gekomen en onderzoek heeft gedaan. We horen overigens nu in onze overleggen dat dit al veel vaker gebeurt dan voorheen. Een mooi resultaat! Dit zijn onderwerpen om verder uit te werken. En daar doet de NVVB natuurlijk nog steeds aan mee, want we blijven deelnemer aan het WTI-overleg."

ONLINE DIALOOG

Nu de lijnen voor de WTI's zijn uitgezet staat RvIG in de startblokken om de WTI's verder te brengen. Marc Winsemius:

"Allereerst hebben we in gesprekken met de voorzitters van de regionale WTI's gepeild waaraan behoefte is in hun regio. Daarin hebben we het bijvoorbeeld gehad over de interpretatie van 'identiteitsfraude'. Die wordt door alle gemeenten anders en doorgaans breder opgevat dan puur ID-fraude aan de balie. Het bestuurlijk draagvlak, niet overal georganiseerd, kwam aan de orde. Het feit dat gemeenten doorgaans geen cijfers bijhouden over identiteitsfraude. En de wens kennisuitwisseling tussen gemeenten en ketenpartners beter te organiseren. In een online dialoog hebben we mensen van gemeenten en ketenpartners gevraagd of deze onderwerpen op bredere schaal leven. We kregen een mooie respons van rond de 260 deelnemers, die ook 'meer bewustwording' benadrukten, en bijvoorbeeld aangaven trainingen te willen volgen."

TRAININGEN

John de Ruiter haakt daarbij aan. "Medewerkers willen graag geschoold worden op dit gebied. Dat merken wij in onze modules ID-fraude, die we aanbieden bij de PublieksAcademie. In die trainingen, ontwikkeld met Politie, IND en Koninklijke Marechaussee, behandelen we onder meer de beoordeling van brondocumenten. Deelnemers zeggen na afloop wel: 'Nu ik weet wat ik hier heb geleerd, vraag ik me af hoeveel vervalsingen ik gemist heb.' De volgende keren gaan ze met meer inzicht en zelfverzekerder te werk. Ik zou ervoor pleiten dat alle medewerkers die paspoorten, rijbewijzen en identiteitskaarten uitgeven en beoordelen, en medewerkers die inschrijvingen doen in de BRP, specifiek zijn opgeleid, gecertificeerd."

VOORTDUREND UPDATEN

Michel Savelkoul zet het in een nog breder perspectief. "Wij hebben de ambitie om te verbreden. Documenten op echtheid beoordelen, maar bijvoorbeeld ook: hoe wérken fraudeurs, hoe kun je ze herkennen? In gedragingen kun je bijvoorbeeld al veel zien. In het WTI-netwerk is daarover ongetwijfeld kennis voorhanden. Nieuwe informatie ook. Want je moet voortdurend updaten. De wereld van identiteitsfraude is dynamisch. Hoe krijgen we die informatie los en hoe krijgen we die 'rondgepompt': laten we daarmee beginnen. Als ketenpartners bijvoorbeeld in hun eigen systemen trends en ontwikkelingen zien en die info snel doorgeven, zou dat al een mooie stap zijn. Hoe gebruiken we het netwerk intensiever, kortom."

OOK DIGITALE IDENTITEITSFRAUDE

Verbreden, ook in andere zin. Savelkoul: "Als je je alleen richt op documenten mis je een groeiend deel van het verhaal. Denk ook aan digitale identiteitsfraude. Ik wil bijvoorbeeld

graag intensiever met collega's van DigiD om de tafel. Zij hebben een heel fraudeteam aan het werk waar we veel kennis kunnen opdoen. En vervolgens geven we die kennis aan elkaar door. Stap voor stap het netwerk van de WTI's versterken."

'DEN HAAG' DICHTERBIJ

Een krachtige WTI: in een regio moet de WTI dé plaats zijn waar je je vragen en bevindingen rondom identiteitsfraude neerlegt. Marc Winsemius: "Zorg dat je vragen kanaliseert, zodat ze niet op verschillende plaatsen terecht komen en een eigen leven gaan leiden. Wij kunnen die weg aangeven. Ook binnen departementen. RvIG kan de WTI ook dichterbij de Haagse beleidswereld brengen, zodat er niet verschillende projecten over hetzelfde onderwerp naast elkaar gaan lopen bijvoorbeeld. Dat kan onze toegevoegde waarde zijn."

NOG GEEN REGISTRATIE

Over toegevoegde waarde gesproken. Is door het bestaan van de WTI's het aantal fraudegevallen teruggelopen? John de Ruiter: "Dat is nog niet in kaart te brengen. We hebben geen aantallen, want er is geen registratie. Als bijvoorbeeld over een document contact is geweest met de politie en het papier tóch echt bleek te zijn, gebeurt daar nu niets mee. Het zou mooi zijn als dat ergens geregistreerd werd."

TURVEN

Dat is precies waarmee RvIG aan de slag wil gaan. Savelkoul: "Wil je weten waarop je moet letten, wat de trends zijn, dan zullen we gewoon moeten gaan turven: gaan bijhouden wat er gebeurt, data verzamelen. Zodat je daar een analyse op kunt loslaten. Je kunt dan je resultaten zien, én je successen tonen; wat dan ook weer helpt om bestuurders te overtuigen. Dat turven moet natuurlijk niet al te moeilijk zijn, met behulp van een makkelijke app bijvoorbeeld. Je geeft je data door en krijgt daarna natuurlijk ook uitkomsten terug. Want we doen het samen."

BESTUURDERS BETREKKEN

Savelkoul benadrukt dat RvIG de WTI-structuren wil versterken. "Sommige gemeenten hebben convenanten gesloten tussen gemeentebestuur en ketenpartners. Ik weet niet of dat overal nodig is, maar het is wel een goede stok achter de deur; ook om bestuurders te betrekken. Het geeft de mogelijkheid om identiteitsfraude op een hoger, bestuurlijk niveau te brengen. Om het daar te bespreken, het belang te laten inzien van identiteitsfraude en waarom elke gemeente er iets mee zou moeten." En vervolgens: samenwerken. Savelkoul: "Als gemeente alleen ben je een eiland. Je móet samenwerken."